

Hermann Philipps, cifal
Beethovenallee 61
D-53173 Bonn - Bad Godesberg
Deutschland / Deutän

YELOD 27id NÜM: 12 DEKUL 2017 PADS: 105 – 112

O Volapükaflens valöpo!

Sperimänt tefü malüls anik finon. Vicifal: ‚Daniil Morozof' eplänom süadükölo, das sötobs kälön Volapüki, asä egerobs oni. E löliko gidetom. No spetobs, das Volapük föro ovedon-la valemapük pro menef lölik, äsä nog äkredoms ed äspeloms els J. M. Schleyer, Arie de Jong, e pläidans Volapüka votiks.

Jenöfo geb malülas ma „Gramat Volapüka" fa ‚Arie de Jong' mödadilo pedütülon de geb otas dü tumyel 19id in läns, kö äspikoy Deutänapüki – e dilo in läns votik –, e kö ägeboy slobapenäti tefädo äbükoy me fraktur, kels bofiks älabons tonatis e malülis patädik sa penamakösömotis votaseimo negeböfikis.

Atos tefon i teilamalüli (⸗), kel komädon te in „Gramat Volapüka" ed in „Vödabuk Volapüka" fa ‚Arie de Jong'. Malül at ädabinon in fraktur, kel ägebon jü fin tumyela 19id in buks Deutänapükik. Fe in fraktur ädabinon te malül bal, sevabo el ⸗, kel id äjonidon ad malön utosi, kelos in Volapüka penemon yümamalül. Id el Arie de Jong it poso ägebom te malüli bal (el -) ad malön e teila- e yümamalüli.

Geb lintelekamalüla zänodü set binon kösöm vönädik. Id ‚Johann Wolfgang von Goethe': poedan famik Deutänik < ägebom oni ön mod at, ye te nesuvo, sevabo if lintelek äbinon dil nemedik seta. Om e mastans Volapüka ettimik neai ägebons liunüli po lintelekamalül somik. Mikösömot at balidnaedo äsüikon in vödems Volapükik ün yel: 1957. Sötoy vitön atosi. Alo, sötobs studön gebi malülas ma bagafs: 23 jü 35 in „Gramat Volapüka" plä nom tefü teilamalül. In gased yanula pläns vicifala ponotükons.

Ab to säkäds somik Volapüki teföls vilobs zelön delis leköma e kritida komölis.

Fredi vemik valanes vipom Hermann Philipps

Kritid vietik.

Fa ‚Frank Roger', ini Volapük petradutöl fa ‚Hermann Philipps'.

Vef gretik äkoedon vakulön boti, ed el Marc tio äperom leigavetastadi omik. Vifiko ägleipom boidastutömi, ed äzilogom. Bots e floteds valiks vilagi flotöl äfomöls poyümons ko ods e fümo pinaikons, sodas igo tep no äkanon kodön seimiki dämi vemik.

Vien nu dalebladon, e val ävakülon ma vefamufs. El Marc esludom ad vestigön, va prepars tefü kritid äprogedons disiniko. Äbinom vilagacif , ed atos ga äbinon blig oma. Ägolom äl floted gretik zänodü vilag, ed äsäditretülöm, ven älogob, das kritidabim nog älöstanon.

Kritidabim-li? No äkanom taetön smilili. Äneodoy fomäli vemik ad lecedön as kritidabim fomädi at, ibä pejafädon me sveamaboad pikobüköl e piblimoy me dekadins pemekülöl, ab ga no ilogoy peini voik sis yels mödik. Soms dido no äflotons is zi.

„Cedol-li, das suno tep okömon?"

Atosi jiel Lucille isäkof spikölo de kayüt oka in bot nilädik. Älogom löpio lü sil stalablövik, in kel lefogs anik äbeispidons.

„No kredob osi", ägesagom. „Vienos boso e vemo vefos, atos ye nomon ün yelasäsun nuik."

„Obinos-li bo kritid vietik?" äsäkof. „Himatan obik kredom osi. Somo eyülom."

„Ö! suemob", äsagom. „Sevob eli Melvin e lefäki oma tefü yüls. I sevob, das odunom vali ad gaenön yüli oka. Too no kredob osi. Kritid vietik pö vamot gradas teldeg-li? Zö! Kiüpo nifüp jenöfik lätikna äbinon-li? Kanol-li üfo memön, lio nif logoton?"

Äbetikom cilüpi oka, ven povakapüts no nog ismetons, ven mens nog älifons su län, e ven nifüps jenöfik nog ädabinons. Tuvat imosveimon laidio delis gudik vönädik, menef vemo iläsikon dub jenots et, e love-lifädans ämutons fugön löpio ini bels u blibön su mel in vilags flotöl, äsä ut grupa omik. Vönaoloveikods pasetatima, samo kritid, ai nog päfölons kuratiko, ibä ga ägevons trodi bosik ün tim fikulik at.

Vög löpöfik ela Peter: son ela Lucille, ebo äpubölo flanü mot omik, äkoedon geikön eli Marc presenio.

„Fatül sagom, das obinos kritid vietik. Fümom dö atos."

‚Marc' äsmilom äjonölo ad lefogils anik in sil. „Ha! de ats nif mödik bo no odoniokömon-la."

„Lio stadons-li prepars?" el Lucille äsäkof.

„Sunädo ovestigob atosi," äsagom, "ab no büocedob vemikis säkädis seimik." — „E nif-li?" el Peter älaidälom.

El Marc älemufükom kapi ed äsmilom: „If föro olabobsöv dönu kritidi vietik, fümo no ujenosöv me nif."

→

Täno äprimom dalogama-zügoli oka. Pas ägolom lü zänakvisinöp gretik ed äsäkom pösodefe stadi dinädas us. Äsagoy ome, das bundano yago idagetoy mevis e das alan vilaganas ölabon kritida-lefidedi lölöfik.

Fe mevs no äbinons kritidagans u dinduns, ab ga no älabons välidi.

Täno ägolom lü blesirayakt vönik, keli ävotabevoboy ad lefideda-spadäd e kel äbinon mödo geilikum ka bots votik smalikum. Id äsagoy ome, das legivots saidik ädabinons pro cils valik. Legivots at klüliko öbinons dins vemo balugiks, atos ye no äveüton. Nendoto kritidalefided öplöpon.

Gödo ün del kritidasoara änunoy ele Marc, das el Melvin kläno isuemom vifanafi ed ifagikom lü zeil nesevädik. Atos äbinon nun kudüköl. Kösömiko nek ädalon somo monafön nen däl e nes pebüdön ad lesed. Bänsin mu vemo ävöladon.

Atos ätefon-li yüli omik tefü kritid vietik? El Melvin älabon repüti ad duinön käfädis valasotik e ad gaenön suviküno yülis oka. Äyüloy ai mö drinavat, bi at ga äbinon stöf vemo pavogöl is su mel. Ämutoy konletön reinavati e täno kükön e sulön oni. Kludo läbik äbinon utan, kel äkanon dagetön drinavati gebablümik.

Dü del äprogredon, mel ämäpetikon, e vefs gretik äflapons ta bots lä siem vilaga flotöl. Va jenöfo tep ödalebladon-li? Lato tü poszedel el Melvin ägekömom ed äfimatanom nafi. Älogodom dilo boso ditretüliko – bi äsevom mu gudiko, das ikondötom tanomiko – dilo levikodiko.

Büä el Marc äkanom säkön ome seimosi, el Melvin äsagom: „Atna olabobs kritidi vietik. Ogaenob vüli oba. Adelo oramenob drinavati obik.” Täno ämogolom lü bot lönik oka.

Pos düp bal ek änunon ele Marc, das flogs vietik ädonikons. Vifiko ägolom plödio, ägleipom boidastutömi ed älogom löpio. Veitiko sil äblövon. Lefogi nonik älogädon.

Too rein flogas vietik ädonikon valöpo sui vilag. Ägolom lü blesirayakt ed äpladom oki sui däk löpikün ad lovelogön gudikumo vali.

Sunädo äsuemom jenoti. Klülo leno änifos. Vien mäpetik äflapilon vati skömio; flogs vietik päpolons mo ini lutem dub vien. El Marc äfanom flogis anik ed äröbom onis vü doats. Nö! atos no äbinon sköm kösömik. Ab kis üfo äbinon-li? Klüliko atos ätefidon ko ‚Melvin'. Kis äbinon-li desin mana at? Kisi idunom-li, dat ögaenom yüli okik?

„Mutob dasäkön omi”, ätikom. „Mutob dadranön lü atos. Te fomälob-li atosi, u dido badikumos-li?” De küpedöp oka äloegom kömön flogis mödikum e gretikumis, kels äbleibons klebön uto in vilag, kö idonikons.

Ägegolom donio ed äkobükom kvipi, kel ösöton moükön kleböfiki stöfi vietik. Täno ägolom lü bot ela Melvin.

„Ekö!” el Melvin äsagom, „atos vo binon kritid vietik ...”

„Lio edunol-li atosi?” el Marc äropom. „Lio e kiüpo ofinikos-li?”

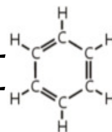
Primo ‚Melvin' no ävilom spikön, el Marc ye äbinom laidälik jüs el Melvin äyilidom: „Memol-li nafi et, kel efimikon lä jol bü tim anik?"

El Marc äsiom me kapanut. Ün yel epasetöl fledanaf ifimikon su diled läna balik, kel nog äbinon löpü vat. Fled ota äbinädon me moükabotas kiemik, kels inüflumon ini mel.

El Melvin älaispikom: „Ememob, das bal ninädianas ävoadon, e das kiemots äcenons ad sköm, ven äkontagons vati. So ädagetob tiketi tefü kritid vietik."

„Moükabots kiemik venenik pla nif", el Marc äsagom kapi lemufükölo.

„Täno äramenob ninädianis anik, ämaifükob onis, ed ästürob stöfi ini vat lüodi viena ädemölo", el Melvin älaispikom. „Sek pespetöl äjenon, fe sköm mödikum edavedon, kas iniludob büo."

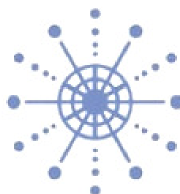
„Nog ospikobs dö atos", äsagom el Marc, ed ämogolom ad dalogön dämi. Vilag lölik nu pätegon me sköm, e flogs älaikömons. Vilagans ätöbidons däspero ad moükön stöfi kleböfik at, ab tio nen sek.

‚Marc' äblasfämom nelaodiko. „If atos laijenon," ätikom, „krisid levemik odareigon pö obs. Bo omutobsöv särajanön kritida-lefidedi. E kis ojenonöv-li, üf no oplöponsöv ad moükön skömajüdi bigik et? Kis-li, if vilag potegonöv löliko dub masat kiemastöfa vietik at?" –

„Obinos kritid mu blägik pla vietik", ätikom, ven äloegom lüjutedön nuliki skömavefi gianagretik. ■

Jipulil ko sulfinalümäts.

Mär fa ‚H. C. Andersen'; tiäd rigik: „Den lille pige med svovlstikkerne", petradutöl fa cifal ettimik: ‚F. J. Krüger' se Danänapük. Konotil at epubon balidnaedo in „Volapükagased pro Nedänapükans", 1957, nüm: 1.

Äbinos so lenaudodiko koldik; änifos; e soar dagik äprimon; äbinos i soar lätik yela: soar bü nulayel. In kold at ed in dag at jipulil pöfik ägolof su süt nüdakapo e nüdafuto. Ilenof dido pantufis, ven ägolof domao, ab fruti kinik atos kanon-li labön nu? Äbinons pantufs vemo gretiks, kelis mot ofik igebof lätiko: äbinons so gretiks, das smalanil äperof onis, ven äspidof ad travärön süti, bi vabs tel äbeivabons lenaudodiko vifiko; pantuf bal no plu äbinon tuvovik e ko votik hipul iderönom; äsagom, das ökanomöv gebön oni, ven om it ögetom seimna ün fütür cilis.

Nu jipulil ägolof us su futils nüdik, kels äbinons rediks e blöviks dub kold. In lebavet vorik älabof mödoti sulfinalümätas e tufi bal atas äpolof in nam. Dü del lölik nek iremon bosi de of, nek ilegivon ofe könädili smalikün no igo bali.

Fövot su pad: 110.

Kis jenon-la, ven belegivoy eki süpädo.

FIN.

fa ‚Fritz Reuter’, petradutöl fa kadäman: ‚Igor Wasilewski’.

„Lüni legivob id ob, sadin vi- o- lä- tik …”

Klu el August ädunom logodajästi vidik ed äprimom ad stötön.

„Kanitolöd! o put!” äsagom ziom: ‚Matthies’, ed el August klu äprimom me vög jönik ä kleilik ma melod ela „jigamakronül”*:

„Jönö! o sonül obik!”, äsagom ziom: ‚Matthies’ ed äflekölo oki lü ob: „Kisi sagol-li nu?”

Äsagob nosi.

„Vo-li?” äfövom. „Motül olik demü lüns kil ba ofavoföv plu kas osenälofövplidi; ed if no binoföv vom so sapik, ba okanoföv-la tuvön in atos lüjonili seimik.”

„Kömolöd isio!” äläükom ägolölo äl fenät. „Kis seaton-li us su süt?” — „Nif,” äsagob, „ga binos nifüp.”

„Verätö!” äsagom. “E nif e nifüp opasetikons e florüp olükömon, ye no süpo, ab pianiko. E somo i vedos tefü hitüp e fluküp da yel lölik, jüs dönu nifüp nilikon.

Ed if God: Söl obsik < süpädom obis semikna dü nifüpatim dub nolüdavien koldik ä jäpöfik, täno ols: cils < getons katari, ed obs: daülans < koldätikobs deadariskädo. Ab atosi dunom God: Söl obsik, ed om sevom, ad kis atos binon gudik.

If ye obs: menacils < vilobs sümädön omi, dunobs stupotis e kodons nesiämi.

Freds e lieds obis süpo dreföls binons gläv telkötedik. Flagons täläkti saunik e ladäli nämöfik ad taedön onis de obs, dat no päridükonsös obis.

Si! o son obik! I fred, ven kömon mu süpo, ai labon näismeki: if binon smalik, fava e ditretüla; if binon gretik, neläba okömöl. Lelogolöd müladünani, kel ebo polom gefi fulü vuitameil ini dom et.

---

* *Se lop: ‚Freischütz’ (drefajütan konädik: jütan, kel jütom me glöbs fa diab pegiföls, kels ai drefons).*

Üf gaenomöv adelo premi gretik pö loter, binomöv men neläbikün dü ret lifa okik, ed üf odelo reg Preusäna omatilisitomöv dö jikvisinana obsik – kelosi ba fomälof ad mögön, bi jafäb fopik at reidof lekonedis – tän obinoföv asä jireg lukofäb pro län lölik, bi binof ed oblebof jinekälan bäldädik, ed igo no binof jikvisinan gebovik..

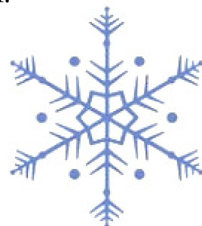
Feilan süenik ä plakugik alik sagon, das yel, kel pasetikon takediko e nomädiko binon benedikün ä liegikün, ed ob sagob ole, das lif menik läbikün binon ut, kel blebon mögiküno libü süpäds."

Täno äflekom, e logodajäst gudik ä lefredik oma ävedon lügik.

Nu sevob, das ägidetom. Ettimo no nog ävilob kredön omi löliko, ab spikädi omik äkipedob memo, e pro ob älabon fruti bal:

Neai dü lif oba äkompenob pö loter alseimik.

FIN.

Fövot konotila: „Jipulil ko sulfinalümäts"
de pad: 108.

Faemiko e flodöfölo ägolof us ed älogotof as pösodil in dredäl pedugälöl, jipöfilan smalik et.Nifaflogs äfalons ini herem lunik blonik ofa, kel äkrugülikon so jöniko zü särvig, ab jöni at no äbetikof dü timül bal. Lit kandelas ästralon se fenäts valik ed in süt äsmelos so beniko äs ganaloet; äbinos ga soar bü nulayel; si! atosi äbetikof.

Ini gul vü doms tel, bal kelas äseädon boso plu ini süt ka votik, äseidof oki ed äkropikof ad blotükön oki mögiko smaliki. Lögilis smalik ilötirof dis ok, ab ävedof ai koldikum e no äriskof ad golön domio. No iselof ibo sulfinalümäti bal, igo no igetof könädili bal; fat ofik öflapom ofi ed in dom i äkoldos; löpü oks älabons te nufi, e vien älebladon da on ninio, do isteigädoy stoli e rägis ini slitods gretikün. Namils smalik ofa tio äbinons deadiks dub kold. He! sulfinalümätil te bal oplitonöv. Riskoföv-li ad tirön bali se tuf, ad filidön oni ed ad vamükön doatis dub on? Äsetirof bali... ‚rits'!

Kio äspagon! kio äfilon! Ägivon flami vamik, milagik! Äjinos lü jipulil smalik, äsva äseadof-la fo fön ferik gretik labü lögäds lätenik e löpo lätenadekod niedik; fil äfilon so gloriko, ävamükon so gudiko!

Kis ga at äbinon-li? Jipulil ya ätenükof futis ad vamükon i onis; täno flam äkvänikon, fön änepubon – äseadof ko retäd smalik sulfinalümäta efifilöl in nam.

→

Äfilidof lümäti telid; äfilon, äliton, ed uto, kö lunid äfalon sui mön, at ävedon dulogamovik äsä veot; ebo änülogof ini cem, kö tab pistofedon me stofed nidiko vietik, ko bösin feinik. E kiogloriko ganaloet me plöms e pods pifulüköl äfogülon! Ed utos kelos äbinon nog glorikum, gan äbunon de bov ed ämufülon love glun ko neif e fok in bäk, stediko lü jipulil pöfik. Täno sulfinalümät äkvänikon, e te mön bigik, koldik äbinon logamovik

Äfilidof nuliki. Nu äseadof dis kritidabim mu magifik. At äbinon nog gretikum e dekikum ka ut, keli ilogof da glätayan lomü tedan liegik ün kritid lätik. Milats litas äflamülon su tuigs grünik, e kritidamagodils vielik jönik äsä uts, kels älagons fo selidöpavitürs, älogons sui of. Jismalikan ätenükof namis bofik löpio — täno lümät äkvänikon; kritidalits mödik älöpikons ai löpikumo; nu älogof, das äbinons stels kleilik len sil: bal onas ädofalon ed ävedükon filastripi lunik len sil.

„Nu ek deadon!” smalikan äsagof, ibä lemot bäldik ofa, balikan, kel ibinof gudik kol of, ab kel nu äbinof deadik, isagof: „Ven stel falon, lan löpikon lü God.”

Älüröbof dönu sulfinalümäti ta mön; äzüliton, ed in nid lemot bäldik ästanof so kleiliko, so nidiko, so löfidiko.

„O lemot!” smalikan ävokof. „O! kesumolös obi! Sevob, das i ol mogolol, ven sulfinalümät ukvänikon; leigoäsä fön vamik, ganaloet benosmekik e kritidabim gretik benedik!” — e mu spido älüröbof reti lölik sulfinalümätas, kels äbinons in tuf; ävilof dakipön lemoti mögiküno lunüpo. E sulfinalümäts älitons ko nid somik, das äbinos litikum ka dü del litik. Lemot ibinof neföro so gretik, so jönik; ätovof jipulili sui brad okik ed äflitofs löpio in nid e fred. Ed us kold nonik, faem nonik, e dredäl nonik ädabinons, — äbinofs lä God.

Ab in gul lä dom, ün lulit göda koldik, jipulil äseadof ko cügs redik, ko mud smililöl — ideiflodof ün soar lätik yela pasetik. Nulayelagöd äprimon love funil, kel äseadof us ko sulfinalümäts, de kels tuf bal tio ififilon. „Evilof vamükön oki”, äsagoy; nek äsevon, dinis kiojönik mödik ilogof, ini nid kinik inügolof ko lemot bäldik lü fred nulayela. ■

Nif.

fa ‚Akutagawa Ryūnosuke' (1892 – 1927).
Tefü lautan logolsös nümi: 3 < atyelik.
Kadäman: ‚Zhang Yutong' etradutom konotili at se Yapänapük.

Ün poszedel fogik semik nifüpa, elogedob kedabelemi da fenät trena ela ‚Chūō-sen'*. Belem ebinon fümo vietik, ab noe ejinos binön nif, abgüä äs köl belaskina. Logedölo belemi, ememob smaloti somik:

* *trenaveg zänik in Yapän.*

Äbinos bü yels za lul. Ün poszedel fogik nifüpa, ed in voböp flena obik – fo ferafön mu nejönik – äspikob ko om e vogädijonan. Ädabinon dekadin nonik in voböp et plä pänots omik. Vogädijonan labü herem brefik äsmökof zigarüli – in mod seimik dido älabof jöni migalicinanasümik – ab sekü kod semik löliko isätirülof logabobis okik.

Nenkodiko äprimobs ad bespikön koldi vemik ettimik. Flen äsagom, vio äsenom säsunis dub tail yada, patiko vio isenom nifüpi dub tail yada: „Kludo, igo tail labon lifi."

Lüükölo tabaki pipe, äzilogom logodis obsik. Äslürfob kafi seilölo, ab vogädijonan labü herem brefik äjinof fäkikön. Ätovülof logabobis redilik, ed älogetof lü smokalins. Poso älogedof löpio, äsva äspikof ko ek: „Skin binon ebo ot. Posä eprimob vobi at, skin obik id evedon nesmufik…"

Ün poszedel fogik semik nifüpa, elogedob kedabelemi da fenät trena ela ‚Chūō-sen'. Belem ebinon fümo vietik, ab noe ejinos binön nif, abgüä äs köl menaskina nesmufik. Logedölo belemi, ememob vogädijonani et – jilepuli Yapänik nen logabobs, e jöniki äs migalicinan. ■

TROD.

Poedot stelafomik
fa ‚Johann Schmidt'.
Silabs 1 jüesa 10
e täno 10 jüesa 1.
Se Volapükagased,
1958, nüm: 5.


```
            Nif
          in zif
         e länäd
        äsä tapäd
     su glun seaton,
   su bel, fälid e fon.
  Glidob oli, o nifüp!
 tegol tali fenik dü tüp
nesofik semik me nif e glad;
ye dis kold, nif e glad – o menalad!
ekö! glof nulik dönu eprimon,
 si! ebo dub stil glof pafödon.
   Demü atos glidob oli,
    o nifüp! ibä soli
     no obevikodol;
      ed oreigon
      sus bel e fon.
       sus fälid
        ko nid.
         Yö!
```


